

MEDEDELING

Hertshoornweegbree

Pekeladventief zonder pekkel

Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*) verdraagt vrij veel zout en wordt om die reden wel aangeduid als zoutplant. Van oudsher heeft deze soort in ons land zijn hoofdverspreiding in het kustgebied. Vanaf de tweede helft van de vorige eeuw heeft Hertshoornweegbree zich in rap tempo over de rest van ons land verspreid en daarbij in de jaren negentig ook Limburg bereikt. Deze uitbreiding geschiedde vooral via auto(snel)wegen, waar de soort een geschikt habitat vond in wegbermen die voor andere plantensoorten door overmatig zoutgebruik bij gladheidsbestrijding ongeschikt geworden waren. Hertshoornweegbree wordt daarmee onder de zogenaamde pekkeladventieven geschaard, evenals bijvoorbeeld Deens lepelblad (*Cochlearia danica*) en Stomp kweldergras (*Puccinellia distans*), eveneens van oorsprong kustplanten die via gepekeld wegen het binnenland hebben 'veroverd'.

In Limburg heeft Hertshoornweegbree zich vanaf het begin van de jaren negentig sterk uitgebreid (JANSEN, 2001). Betrof deze uitbreiding in eerste instantie vooral auto(snel)wegen, de laatste jaren wordt de soort ook steeds meer aangetroffen langs provinciale wegen en doorgaande wegen, maar ook in de bebouwde kom en bij bedrijventerreinen waar in het winterhalfjaar bij de gladheidsbestrijding zout gebruikt wordt. In Roermond bijvoorbeeld groeit de soort langs de Willem II singel zowel langs de straatkant als tussen de stoeptegels op het aangrenzend trottoir, terwijl een grazige middenstrook nabij het Zwartbroekplein zelfs geheel met (regelmatig gemaaid!) Hertshoornweegbree begroeid bleek.

Twee geheel afwijkende groeiplaatsen van

Hertshoornweegbree werden in 2012 aangetroffen langs de heringerichte Pepinusbeek tussen Montfort en Pepinusbrug (Pey). De eerste groeiplaats betreft een onregelmatig gebruikte onderhoudsstrook annex veepaadje in een extensief begraasd grasland aan de westzijde van de beek (194.446-346.470). Hier stonden circa 30 planten in een open door Grote weegbree (*Plantago major*), Engels raaigras (*Lolium perenne*) en Witte klaver (*Trifolium repens*) gedomineerde tredvegetatie op een enigszins verslepte bodem. Ongeveer een kilometer meer naar het zuiden bevond zich op een licht glooiend zandig talud langs de beek een tweede groeiplaats (193.863-345.491). Hier groeiden twee exemplaren in een open door Gewoon biggenkruid (*Hypochaeris radicata*) en diverse mossen gedomineerde pioniervegetatie. De meest nabij gelegen regelmatig gepekeld weg is de doorgaande weg tussen Pey en Koningsbosch op ruim anderhalve kilometer afstand ten zuiden van de tweede groeiplaats. Nu is de vondst van deze zoutplant op een zoutarme plek minder vreemd dan ze op het eerste gezicht lijkt. Tenslotte zijn zoutplanten niet zo zeer zoutminnend maar wel zouttolerant, dat wil zeggen dat ze niet zo zeer prijs stellen op de aanwezigheid van zout, maar dat ze wel een wijze hebben ontwikkeld om hoge zoutconcentraties te verdragen. In het verleden kwam Hertshoornweegbree in de pleistocene streken hier en daar voor op 's winters natte, 's zomers droge, kale voedselarme zandgrond (WEEDA *et al.*, 1988). Het is een soort met een zeer gering concurrentievermogen. Ze verdraagt vrij veel zout en gedijt goed op bodems die afwisselend met water verzadigd zijn en dan weer uitdrogen. Onder dergelijke omstandigheden kan

FIGUUR 2

Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*) langs de Pepinusbeek tussen Montfort en Pey (voorjaar 2013) (foto: Geert Peeters).

Hertshoornweegbree zich handhaven, terwijl talrijke meer competitief ingestelde plantensoorten hier het nakijken hebben. Lang werd gedacht dat dergelijke 'zoutarme' binnenlandse groeiplaatsen van Hertshoornweegbree geheel verdwenen waren. Enkele jaren geleden echter werd de soort in Drenthe 'ineens' weer op diverse locaties zonder hoge zoutconcentraties aangetroffen (VENEMA, 2008). De in deze bijdrage beschreven groeiplaatsen langs de Pepinusbeek tonen aan dat dit fenomeen niet tot Drenthe beperkt is.

Oproep

Graag verneem ik of anderen in onze provincie ook wel eens Hertshoornweegbree (of andere zogenaamde pekkeladventieven) hebben waargenomen onder 'zoutarme' omstandigheden.

G.M.T. Peeters, Don Boscostraat 5,
6043 BH Roermond

FIGUUR 1

De onderhoudsstrook langs de heringerichte Pepinusbeek tussen Montfort en Pey waar Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*) groeit op open plekkjes in de vegetatie (foto: Geert Peeters).

Literatuur

- JANSEN, S., 2001. Nieuwe waarnemingen van Hertshoornweegbree in de zoutbermen van Limburg. *Natuurhistorisch Maandblad* 90(6): 110-111.
- VENEMA, P., 2008. Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*) veroverd Drenthe. *Nieuwsbrief Werkgroep Florakartering Drenthe* 44: 4-7.
- WEEDA, E.J., R. WESTRA, CH. WESTRA & T. WESTRA, 1988. *Nederlandse Oecologische Flora. Wilde Planten en hun relaties* 3. IVN/VARA/VEWIN, Amsterdam/Hilversum/Rijswijk.